

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Гбур З.В.

*кандидат наук з державного управління, докторант,
Національна академія державного управління при Президентові України*

КЛАСИФІКАЦІЯ ОСНОВНИХ РИЗИКІВ І ЗАГРОЗ ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

На сьогодні українська економіка перебуває в стані кризи подолання якої в умовах російської агресії є одним з найбільших пріоритетів на шляху забезпечення економічної безпеки України. Зовнішня агресія Росії проти нашої держави значно погіршила показники соціально-економічного розвитку України, що, в свою чергу, спричинило посилення макроекономічних дисбалансів та погіршило коротко- та середньострокові перспективи та плани економічного зростання національної економіки. Значні погіршення економічних прогнозів щодо розвитку України, які здійснюють міжнародні організації, а також вітчизняні державні та громадські інститути говорить про значну імовірність зростання ризиків та загроз фінансовій безпеці, що становить на сьогодні неабияку актуальність.

Питанням дослідження основних ризиків і загроз фінансовій безпеці України приділяли свої праці такі провідні науковці, як Бондаревська О.М. [1], Герасимчук З.В. [2], Левчук О.В. [3] та інші. Проте, на сьогодні актуальним є здійснення класифікації основних ризиків і загроз фінансовій безпеці України, що зумовило вибір теми нашого дослідження.

Головною метою є здійснення класифікації основних ризиків і загроз фінансовій безпеці України.

Сучасні економічні реалії переконливо свідчать, що перспективи, темпи та загальний вектор напряму соціально-економічного прогресу національних господарств значною мірою залежать від стану сформованості економічної безпеки держави та її регіонів. Для утвердження України як самостійної незалежної держави у світовому просторі набуває виняткового значення проблема економічної безпеки держави та територіальних одиниць, особлива актуальність яких в умовах трансформаційних змін та глобалізації виявляється у науково-теоретичному, економічному і політичному аспектах. Економічна безпека держави є визначальною домінантою складників національної безпеки, яка гарантує захищеність національних інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз, забезпечує соціально-економічну стабільність країни, достатній оборонний потенціал, розвиток продуктивних сил та нормальні умови життєдіяльності суспільства [1].

Як вважають американські вчені С. Мьордок, К. Нор, Ф. Трейгер, економічна безпека повинна відповідати при наймні двом умовам. По-перше,

це збереження економічної самостійності країни, її здатності у власних інтересах приймати рішення щодо розвитку економіки загалом. По-друге, це збереження вже досягнутого рівня життя населення і можливості його подальшого підвищення [7, с. 34].

Сучасний стан економічної безпеки України доводить актуальність твердження Х. Маковскі, на думку якого економічна безпека повинна забезпечувати досить високу міру незалежності від стратегічних партнерів, тобто тих, які потенційно можуть впливати на політичні рішення, які будуть неприйнятні з комерційного погляду [7, с. 42].

Як відомо, основними індикаторами фінансової безпеки є рівень і якість життя населення країни, економічне зростання, показник державного боргу, показник рівня інфляції, рівень безробіття, дефіцит бюджету, розмір золотовалютних резервів, сталий розвиток економіки, що включає екологічну, економічну та соціальну складові.

Ключовими ризиками економічній безпеці слід визначити [5]: критичне гальмування економічного розвитку України та погіршення основних макроекономічних показників (макроекономічне розбалансування за головними показниками); згорання промислового виробництва; зниження економічної активності, насамперед інвестиційної; погіршення добробуту населення (домогосподарств) та зростання рівня безробіття; посилення боргового тиску, насамперед, у державному секторі; підвищення тінізації економічної діяльності.

Основними загрозами фінансовій безпеці України сьогодні є [3]: втрата фінансової самостійності у вирішенні соціально-економічних питань та власної фінансової інфраструктури; обмеження доступу держави до зарубіжних ринків; розбалансованість бюджету в умовах дефіциту фінансових ресурсів держави; значний рівень доларизації економіки в умовах зростання зовнішнього боргу держави; нераціональний розподіл банківською системою кредитних ресурсів у стратегічно важливі види економічної діяльності; нарощування загальної суми державного боргу.

Найбільш актуальними викликами глобалізації, які створюють численні загрози економічній безпеці держави, є такі [3]:

1. Нестабільність світової фінансової системи, яка супроводжується незбалансованістю світової торгівлі та інвестиційних потоків між найбільшими економічними центрами світу. Дестабілізують світову фінансову систему також велика тривалість періодів дефіцитної бюджетної політики передових країн, різкі коливання курсів світових валют, відсоткових ставок та індексів фондових ринків. Усі перелічені фактори дають змогу стверджувати, що загроз зазнає економіка кожної країни.

2. Розширення світових ринків для певних видів продукції, товарів і послуг. Наприклад, фінансові послуги компанії American Express (США), програмна продукція компанії Microsoft (США), сітьова мережа ресторанів McDonald's (США), напої компанії The Coca-Cola Company (США), технології та послуги глобальної мережі Інтернет заповнили світові ринки, які стали глобальними для цих видів продукції і послуг. У таких умовах виникає гостра проблема збереження переваг глобальних ринків для забезпечення

достатнього простору для розвитку ресурсів національних ринків. Таким чином, розширення світових ринків окремої продукції в умовах глобалізації, з одного боку, повинне приносити економічну вигоду країні, з іншого – є викликом глобалізації, що може спричинити загрозу економічній безпеці.

3. Поширення кризових явищ. Протягом останніх десяти років світова економіка була вражена трьома фінансовими кризами (1994 р. – Мексика, 1997 р. – Південно-Східна Азія, 1998 р. – Росія), які мали переважно національні витоки, міжнародні наслідки і потенційно глобальний характер. Остання фінансова криза, що розпочалася у вересні 2008 р. з банкрутства великих фінансових установ у США, швидко переросла у глобальну кризу, що призвело до банкрутства декількох європейських банків, падіння різних біржових індексів і вартості акцій та товарів по всьому світу, створивши загрози економічній безпеці країн.

4. Експансія передових країн світу. Глобалізація посилює вплив зовнішніх факторів розвитку. Особливо відчувають зовнішній вплив викликів глобалізації країни з перехідною економікою. Часто це супроводжується тим, що високорозвинені країни безперешкодно потрапляють на ринки найбільш слабких країн, руйнуючи місцеву промисловість та експортуючи чужі соціокультурні цінності.

5. Дефіцит ресурсів для розширеного розвитку. У сучасних умовах розвитку світового енергетичного ринку існує низка проблем, безпосередньо пов'язаних з енергетикою, яка є однією з ключових галузей економіки. Швидкі темпи зростання економік передових країн світу без тривалої відповіді з боку інших держав – виробників енергоносіїв уже спровокували зростання цін на паливо та викликали істотні зміни у структурі споживання населення в більшості країн світу. Нині бідні регіони світу залишаються без доступу до базових енергетичних послуг. Окрім того, дедалі гострішими стають екологічні проблеми.

Таким чином, виокремивши ризики фінансовій безпеці країни ми можемо проаналізувати основні фінансові тенденції України протягом останніх років з точки зору фінансової безпеки за такими ключовими показниками, як: критичне гальмування економічного росту; поглиблення спаду промислового виробництва; набуття тотального характеру збитковості економічної діяльності; втрата інвестиційної привабливості в умовах зовнішньої агресії; загрозна зниження платоспроможного попиту населення; нарощення тінізації економіки; вимушена мілітаризація економіки.

Проведене дослідження щодо класифікації основних ризиків і загроз фінансовій безпеці України дозволило діти висновку, що основними індикаторами фінансової безпеки є рівень і якість життя населення країни, економічне зростання, показник державного боргу, показник рівня інфляції, рівень безробіття, дефіцит бюджету, розмір золотовалютних резервів, сталий розвиток економіки, що включає екологічну, економічну та соціальну складові. На сьогодні фінансовій безпеці загрожують такі ризики, як критичне гальмування економічного росту; поглиблення спаду промислового виробництва; набуття тотального

характеру збитковості економічної діяльності; втрата інвестиційної привабливості в умовах зовнішньої агресії; загрозливе зниження платоспроможного попиту населення; нарощення тінізації економіки; вимушена мілітаризація економіки. Подолання загроз фінансовій безпеці України вимагає послідовної та виваженої економічної політики, яка повинна спрямовуватися, передовсім, на посилення конкурентоспроможності України на міжнародній арені та зайняття взаємовигідних з іншими країнами позицій в глобальному поділі праці.

Список використаних джерел:

1. Бондаревська О.М. Економічна безпека регіонів у системі економічної безпеки держави / О.М. Бондаревська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. – С. 54-57.
2. Герасимчук З.В. Економічна безпека регіону: діагностика та механізм забезпечення / З.В. Герасимчук, Н.С. Вавдіюк. – Луцьк, Надстир'я, 2006. – 244 с.
3. Левчук О.В. Економічна безпека України в контексті глобалізаційних викликів / О.В. Левчук // Вісник Мукачівського державного університету. Випуск № 8. – 2017. – С. 59-64.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Long-term macroeconomic forecasts. Key trends to 2050. A special report from The Economist Intelligence Unit [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eiu.com/public/topical_report.aspx?campaignid=ForecastingTo2050
6. Machovski H. Ost-West Handel: Entwicklung, Interessenlagen. Aussichten / H. Machovski // Aus Politik u. Zeitgeschichte. – Bonn. – 1985. – № 5. – P. 39–44.
7. Murdoch C. Economic factors as objects of security: Economics security & vulnerability / K. Knorr, F.Trager. – Economics interests & national security. – Lawrence. 2001. – 867 p.

Кіндрат Л.Р.

аспірантка,

*Національна академія державного управління
при Президентіві України*

УЧАСТЬ МОЛОДІ ЯК МЕХАНІЗМ РОЗБУДОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА НАЛЕЖНОГО ВРЯДУВАННЯ

У політичному житті суспільства важливе місце належить молоді, її суспільній діяльності. Активна участь молоді у процесах прийняття рішень та вирішенні проблем в громадах, де вони проживають, має важливе значення у процесі розбудови відкритого, демократичного суспільства та впровадженні принципів належного врядування в системі публічного управління.

Звернення до демократичної ідеології та проблем влади вимагає коректив звичних уявлень щодо політики і уряду, які були сформовані раніше в межах формально-юридичних установ [4, с. 598-599] і «демократичної відповідальності, що реалізується через виборчу систему»